

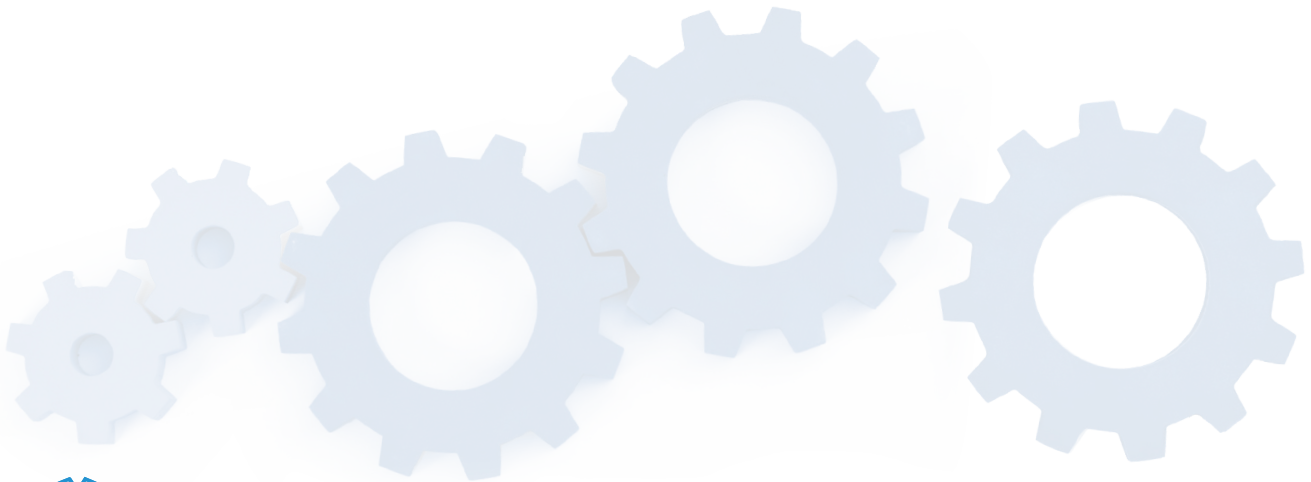
Een praktische gids voor mkb's

Waarom normen belangrijk zijn en hoe u betrokken kunt raken

Wat is een norm?

Een norm is een overeengekomen manier om iets te doen.

Wat is een norm?

Het gaat om een document dat eisen, specificaties, richtlijnen of kenmerken geeft die kunnen worden gebruikt om ervoor te zorgen dat materialen, producten, processen en diensten geschikt zijn voor het beoogde doel. Normen helpen ervoor te zorgen dat producten en diensten veilig, betrouwbaar en van goede kwaliteit zijn.

Ze bestrijken een breed scala van onderwerpen, van de bouw tot kunstmatige intelligentie, en van wereldbollen tot landbouwmachines. Ze kunnen van toepassing zijn op zeer specifieke producten, of ze kunnen algemeen zijn, zoals normen voor kwaliteits- of milieubeheersystemen. Normen worden bij consensus vastgesteld en worden opgesteld voor vrijwillig gebruik. In sommige gevallen kunnen normen verplicht worden, maar dat gebeurt alleen wanneer regelgevende instanties besluiten ze als wettelijke voorschriften aan te nemen of wanneer ze deel uitmaken van een contractuele overeenkomst tussen partijen.

Geharmoniseerde normen

Een geharmoniseerde norm is een Europese norm die door een of meer Europese normalisatie-instellingen is ontwikkeld en vastgesteld naar aanleiding van een normalisatieverzoek van de Europese Commissie ter ondersteuning van Europese wetgeving. De verwijzingen naar de geharmoniseerde normen worden bekendgemaakt in het Publicatieblad van de EU. In elke geharmoniseerde norm wordt in een bijlage het verband tussen de eisen van de norm en de eisen van de EU-wetgeving toegelicht. Naleving van geharmoniseerde normen leidt tot veronderstelde overeenstemming met de essentiële eisen van de overeenkomstige Europese wetgeving (verordening of richtlijn). Het staat fabrikanten altijd vrij een andere vorm te kiezen om aan te tonen dat zij aan de eisen voldoen, maar het gebruik van geharmoniseerde normen helpt mkb's aan de eisen van de EU-wetgeving te voldoen.

Waarom zouden mkb's belang moeten hechten aan normen?

Normalisatie biedt aanzienlijke voordelen voor mkb's.

Een beter concurrentievermogen en toegang tot markten

In vergelijking met grotere ondernemingen beschikken mkb's over minder financiële en andere middelen om de conformiteit en de prestaties van hun producten aan te tonen en het vertrouwen van de markt te winnen. Normen kunnen mkb's helpen om op gelijke voet te concurreren met grotere bedrijven, door op objectieve en eenvoudige wijze de kwaliteit, veiligheid en prestaties van hun producten en diensten aan te tonen. Normen kunnen ook helpen om de naleving van wettelijke voorschriften (zie het deel over geharmoniseerde normen) en technische eisen aan te tonen, waardoor mkb's het vertrouwen van hun klanten kunnen winnen, handelsbelemmeringen kunnen verminderen en toegang tot nieuwe markten krijgen.

Minder kosten en meer efficiëntie

Normen vereenvoudigen de specificaties van onderdelen, maken schaalvoordelen mogelijk en

vergemakkelijken het onderhoud. Zij helpen ook te zorgen voor uniformiteit, zodat de eindproducten en diensten consistent zijn. Zij kunnen mkb's zelfs in staat stellen efficiënter te werken door de prestaties, de kwaliteit en de betrouwbaarheid te verbeteren en verspilling te verminderen.

Steun voor innovatie

Normalisatie kan helpen om innovatieve oplossingen op de markt te brengen door interfaces te definiëren, compatibiliteitseisen vast te stellen en vertrouwen in nieuwe technologieën te scheppen. Innovatieve bedrijven gebruiken normalisatie als een strategisch instrument om de marktacceptatie van hun producten te vergroten.

Wie is wie in de normalisatie?

Normen worden vastgesteld door onafhankelijke, officieel erkende organen op nationaal, Europees en internationaal niveau.

De normalisatieactiviteiten op deze drie niveaus zijn complementair.

Europese normalisatie

CEN, CENELEC en ETSI zijn de drie Europese normalisatieorganisaties die officieel door de Europese Unie en door de Europese Vrijhandelsassociatie (EVA) erkend zijn als verantwoordelijk voor het ontwikkelen en vaststellen van vrijwillige normen op Europees niveau.

Een Europese norm (EN) wordt op nationaal niveau ten uitvoer gelegd doordat zij de status van nationale norm krijgt en doordat strijdige nationale normen worden ingetrokken. Europese normen zijn dan ook een belangrijk fundament van de Europese interne markt, omdat zij de toegang tot de markten van alle Europese landen op basis van dezelfde norm vergemakkelijken.

CEN (www.cencenelec.eu), het Europees Comité voor Normalisatie, ondersteunt normalisatieactiviteiten op tal van gebieden en in tal van sectoren, waaronder lucht- en ruimtevaart, chemische stoffen, bouw, consumentenproducten, defensie en veiligheid, energie, milieu, levensmiddelen en diervoeders, gezondheid en veiligheid,

gezondheidszorg, ICT, machines, materialen, drukapparatuur, diensten, smart living, vervoer en verpakking.

CENELEC (www.cencenelec.eu), het Europees Comité voor elektrotechnische normalisatie, is verantwoordelijk voor normalisatie op elektrotechnisch gebied.

ETSI (www.etsi.org), het Europees Instituut voor telecommunicatienormen, stelt normen op voor informatie- en communicatietechnologie (ICT), met inbegrip van vaste, mobiele, radio-, geconvergeerde, omroep- en internettechnologieën.

Internationale normalisatie

Internationale normen worden ontwikkeld vanuit een mondiaal perspectief, door de internationale normalisatie-organisaties (ISO, IEC en ITU). De Europese normalisatieorganisaties hebben samenwerkingsovereenkomsten met hun internationale tegenhangers gesloten om dubbel werk te voorkomen en de Europese en internationale normen zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Dankzij deze overeenkomsten kunnen CEN en CENELEC bijvoorbeeld samen met respectievelijk ISO en IEC gemeenschappelijke Europese en internationale normen ontwikkelen. Er bestaat geen verplichting om internationale normen als nationale normen aan te nemen, tenzij ze ook als Europese normen worden aangenomen.

Nationale normalisatie

De ontwikkeling van nationale normen is de verantwoordelijkheid van nationale normalisatieorganisaties (NNO's).

De meest recente lijst van erkende NNO's per land werd gepubliceerd in het [Publicatieblad van de EU in maart 2020](#)

ISO (www.iso.org),
de

Internationale Organisatie voor Normalisatie, is de internationale multisectoriële normalisatieorganisatie die gelijkwaardig is aan CEN. Zij is actief op alle gebieden, met uitzondering van de elektrotechnische en de telecommunicatiesector.

IEC (www.iec.ch),
de

Internationale Elektrotechnische Commissie, is de tegenhanger van CENELEC op internationaal niveau. Zij is actief op elektrotechnisch gebied.

ITU (www.itu.int),
de

Internationale Telecommunicatie-unie, is het gespecialiseerde agentschap van de Verenigde Naties voor informatie- en communicatietechnologieën.

Over NEN

Voor nationale afspraken is NEN door de Nederlandse Staat aangewezen als

hét instituut voor zelfregulering. Daarnaast is NEN aangewezen als partij die de Nederlandse inbreng in Europees en mondiaal normalisatieverband (CEN/CENELEC en ISO/IEC) faciliteert. Het is van groot belang om aan te sluiten bij en sturing te geven aan parallelle, internationale normalisatie-initiatieven om het innovatievermogen in Nederland naar een hoger niveau te tillen. Actief betrokken zijn bij Europese normalisatie is dan ook sterk aan te bevelen aangezien Europees ontwikkelde normen nationaal moeten worden overgenomen. Door afspraken binnen de NEN-infrastructuur en daarmee de internationale context te brengen, wordt continuïteit van kennis geborgd en wereldwijde samenwerking gecreëerd om vernieuwing te laten floreren. Economisch potentieel ontstaat als wetenschappelijke inzichten en nieuwe technieken op een duidelijke en uniforme wijze worden vastgelegd in normen die aansluiten op de praktijk. Studies tonen aan dat (internationale) normalisatie de marktacceptatie vergroot en resulteert in een hoger bruto nationaal product (BNP).¹

NEN innovatiemakelaar programma

Normalisatie speelt naast wet- en regelgeving een grote rol bij het vermarkten van producten en diensten. Wat velen niet weten is dat normalisatie en innovatie hand in hand gaan. Om innovatieve bedrijven te ondersteunen heeft NEN daarom een innovatiemakelaarprogramma in het leven geroepen, specifiek voor het MKB. Een norm omschrijft de stand der techniek, waar ook ter wereld op nagenoeg ieder aspect. Daar waar nog geen andere normen en/of wet- en regelgeving bestaat, kunnen normen in korte tijd houvast bieden aan ondernemers, en wordt stagnatie in latere fases

voorkomen. Daar waar het schuurt met huidige vastgelegde eisen faciliteert NEN het proces om tot nieuwe breed gedragen (internationale) afspraken te komen. NEN innovatiemakelaar is hét loket voor MKB-ondernemers die hulp nodig hebben bij dergelijke vraagstukken.

NENnovation Funnel: praktisch ondersteunen van innovatieve concepthouders

Eén van de tools die ontwikkeld is om ondernemers daarbij te helpen is de NENnovationfunnel. Met deze webtool ondersteunt NEN houders van innovatieve concepten (waaronder nieuwe technologieën) bij het boosten van hun concepten met behulp van normalisatie. We houden daarbij rekening met de fase waarin het innovatieve concept zich bevindt. Zo nemen we ondernemers mee van de eerste oriënterende stappen (Wat is normalisatie? Wat zijn normen? Wat kunt u daarmee?), naar het inventariseren van relevante normen, naar een strategische aanpak om middels normalisatie tot snellere marktacceptatie te komen, groei te versterken en zo meer impact te creëren.

Meer weten over NEN? Of benieuwd naar verhalen van ondernemers die door NEN verder geholpen zijn? Kijk dan op de volgende pagina's:

NEN:
<https://www.nen.nl/over-nen>

Innovatie en normalisatie:
<https://www.nen.nl/innovatie>
<https://nenmagazine.nen.nl/nenmagazine-3-2021/home/>

Of neem direct contact op met één van onze NEN Innovatiemakelaars via: sam@nen.nl

¹ bron: ISO Paper "Standards & economic growth: ISO members' research on the impact of standards on their national economies, 2021

Hoe worden normen ontwikkeld?

CEN, CENELEC, ISO en IEC zijn organisaties die bestaan uit nationale normalisatieorganisaties.

De ontwikkeling van normen in deze organisaties is gebaseerd op het beginsel van nationale delegatie. Normen worden ontwikkeld in technische commissies, waarin elke NNO een delegatie van deskundigen afvaardigt om het nationale standpunt te vertegenwoordigen. Dit standpunt wordt besproken en vastgesteld in "nationale spiegelcommissies" waarin alle belanghebbende partijen (bedrijven, consumenten, overheid, ngo's, enz.) op nationaal niveau bijeenkomen. Dit geeft belanghebbenden de kans om in hun eigen taal te overleggen en samen te werken, wat een voordeel is voor mb's.

Het ETSI werkt niet op basis van het beginsel van nationale delegatie. In plaats daarvan wordt uitgegaan van het beginsel van rechtstreekse deelneming van de industrie (zonder NNO's of andere tussenpersonen). De werkzaamheden van het ETSI worden uitgevoerd in commissies en werkgroepen die zijn samengesteld uit technische deskundigen van de bij het instituut aangesloten bedrijven en organisaties.

Naast Europese normen (EN's) ontwikkelen normalisatieorganisaties ook andere soorten documenten, zoals technische specificaties of technische verslagen. In deze gevallen vindt niet altijd een openbaar onderzoek plaats en kan de goedkeuringsprocedure anders verlopen.

Alleen voor Europese normen (EN's) is aanneming op nationaal niveau en intrekking van eventuele bestaande conflicterende nationale normen verplicht.

Verschillende normdocumenten

NEN ontwikkelt verschillende typen afspraken, zoals normen, praktijkrichtlijnen of technische afspraken. De keuze voor een type normdocument is afhankelijk van de publiek/private behoefte. Daar waar een NEN-norm in drie jaar toewerkt naar een groot draagvlak en autoriteit en qua procedure equivalent is aan de EN-norm, kan een Nederlands technische afspraak (NTA) in korte tijd tot stand worden gebracht en houvast bieden in sectoren waarin de ontwikkelingen snel gaan. Daarnaast kan een NTA als discussiestuk ingebracht worden in het Europese en/of internationale normalisatiespeelveld. Recent is ook de NEN-spec geïntroduceerd; een normdocument waarin o.a. snel extra of nieuwe maatregelen en richtlijnen

vastgelegd kunnen worden om de risico's op COVID-19 zoveel mogelijk te beperken. Die risico's kunnen voorkomen op het werk, in het OV, op scholen, in restaurants, theaters, cafés, bioscopen of in de openbare ruimte.

Voor meer informatie over de verschillende normdocumenten kunt u terecht op de volgende website:

<https://www.nen.nl/verschillende-typen-afspraken>

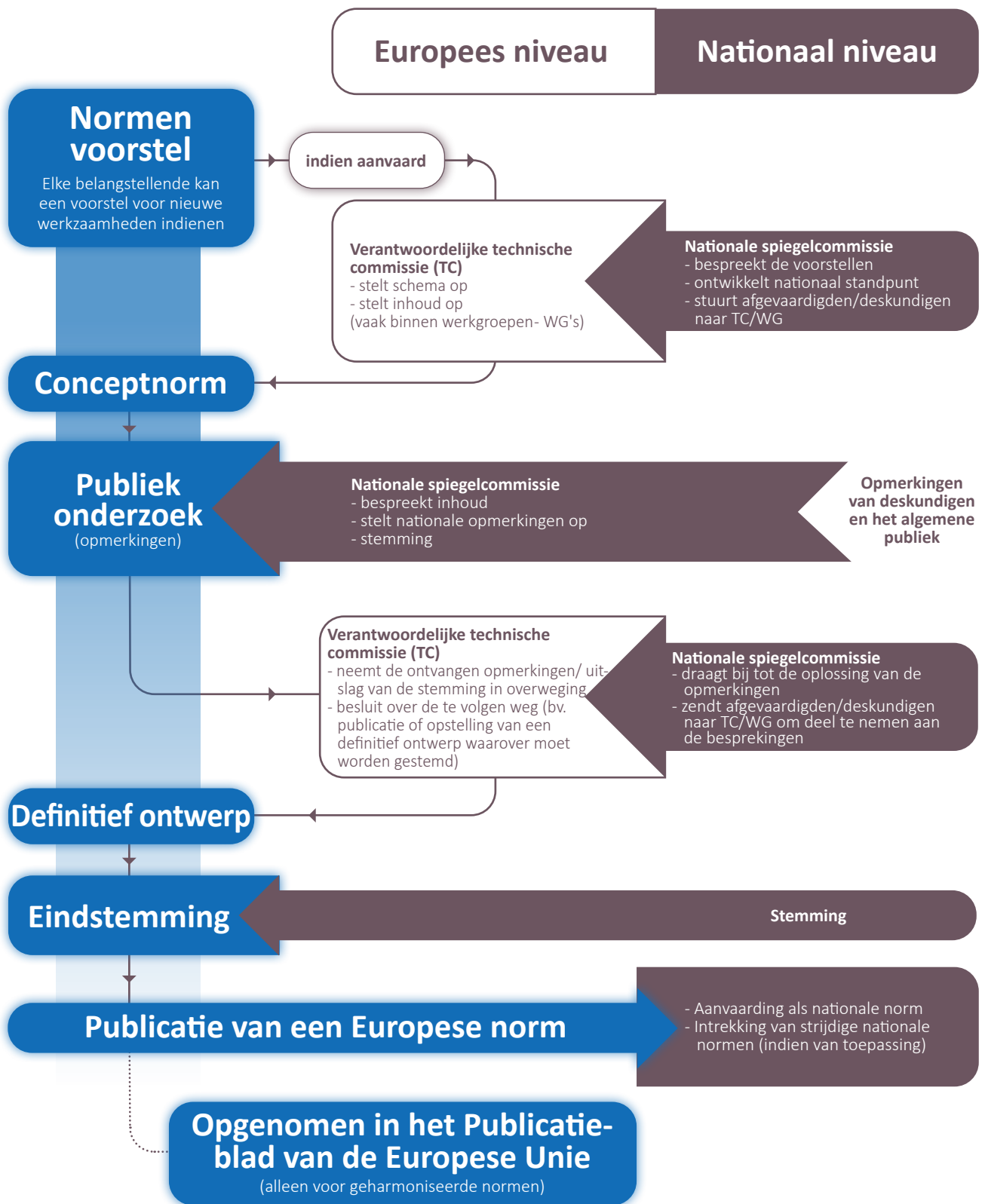
Meer weten over het proces van normontwikkeling?

Kijk dan hier:

<https://www.nen.nl/normontwikkeling>

De ontwikkeling van een Europese norm (EN), stap voor stap

Hoe kan ik eraan deelnemen?

Normen worden gestuurd door het bedrijfsleven en worden opgesteld door deskundigen die afkomstig zijn uit industrie, handelsfederaties, overheidsinstanties, de academische wereld en ngo's.

Deelnemen aan normalisatie biedt mogelijkheden om uw belangen te behartigen en het proces te beïnvloeden, kennis op te doen en informatie uit te wisselen met andere belanghebbenden.

Er zijn verschillende manieren om aan het normalisatieproces deel te nemen:

◇ **Neem contact op met uw nationale normalisatieorganisatie** om deel te nemen aan nationale commissies en bij te dragen tot de ontwikkeling van nationale, Europese (CEN, CENELEC) en internationale (ISO, IEC) normen. Vaak zal voor deelname aan de spiegelcommissie een vergoeding moeten worden betaald. In sommige landen bestaan er speciale tarieven voor mkb's om hun deelname aan normalisatie te ondersteunen. Om bij de opstelling van ETSI-normen te worden betrokken, dienen mkb's lid te worden.

◇ **In het kader van Europese en internationale normen is er een "periode van openbaar onderzoek" van 12 weken.** Tijdens deze periode starten de NNO's een raadpleging op nationaal niveau om input van belanghebbenden te verzamelen. Veel NNO's hebben een gratis onlineportaal waar belanghebbenden de ontwerpen waarover overleg wordt gepleegd, kunnen bekijken en opmerkingen kunnen indienen, ook als zij geen lid zijn van de betrokken nationale commissie.

◇ **Neem deel aan de raadplegingen via uw nationale of Europese organisatie.** In veel gevallen komen bedrijven overeen een deskundige van een organisatie af te vaardigen om hun gemeenschappelijke belangen in nationale, Europese of internationale technische commissies te behartigen. Lidmaatschap van een organisatie is niet altijd noodzakelijk om aan dit overleg deel te nemen.

◇ **Small Business Standards (SBS) kan financiële en technische ondersteuning bieden** aan mkb's die aan het normalisatieproces willen deelnemen. SBS publiceert elk jaar een open oproep om deskundigen te selecteren om de belangen van mkb's bij Europese en internationale normalisatiewerkzaamheden te vertegenwoordigen. U kunt ook deelnemen aan de activiteiten van SBS via de [aangesloten organisaties](#).

De rol van Small Business Standards (SBS)

Hoewel mkb's een belangrijke rol spelen in de Europese economie, aarzelen zij vaak en ondervinden zij moeilijkheden wanneer het erop aankomt deel te nemen en betrokken te raken bij het normalisatieproces.

Bovendien zijn mkb's zich er vaak niet eens van bewust hoe belangrijk normen voor hun handelen en dagelijkse activiteiten zijn. De belangrijkste problemen zijn een gebrek aan informatie over normen, onvoldoende middelen, weinig kennis van de toepasselijke normen en de noodzaak om het normalisatieproces beter te begrijpen. Het is belangrijk dat mkb's deelnemen aan de bespreking, opstelling en bijwerking van normen, omdat anders wellicht geen rekening wordt gehouden met hun behoeften en de uiteindelijke norm hen zelfs onnodige of ongeschikte eisen kan opleggen.

De belangrijkste doelstellingen van SBS bestaan erin de belangen van mkb's bij het normalisatieproces op Europees en internationaal niveau te vertegenwoordigen en te verdedigen, hen bewuster te maken van normalisatie en mkb's te motiveren om deel te nemen. Om deze doelstellingen te verwezenlijken organiseert SBS opleidingen, nationale seminars en evenementen, en verspreidt het via diverse kanalen informatie over normalisatie. Een van de hoofdactiviteiten is de benoeming van mkb-deskundigen in relevante normalisatiecommissies en werkgroepen op Europees en internationaal niveau.

SBS is opgericht naar aanleiding van EU-verordening 1025/2012 betreffende Europese normalisatie, die tot doel heeft normalisatie zo inclusief, transparant en open mogelijk te maken. De activiteiten worden in belangrijke mate gefinancierd door de Europese Commissie en de EVA.

Nadere informatie over de activiteiten van SBS kunt u op de [website](#) vinden.

Waar vindt u meer informatie?

Bestaande **technische commissies** en **normen**

Informatie over de Europese technische commissies, gepubliceerde normen en normen in ontwikkeling:

- ◇ **CEN:** <https://standards.cencenelec.eu/dyn/www/f?p=CEN:6>
- ◇ **CENELEC:** <https://standards.cencenelec.eu/dyn/www/f?p=CENELEC:6>
- ◇ **ETSI:** <https://www.etsi.org/committees>

Informatie over internationale technische commissies en normen:

- ◇ **ISO:** <https://www.iso.org/technical-committees.html>
- ◇ **IEC:** <https://www.iec.ch/dyn/www/f?p=103:6:0>

De meeste van deze organisaties bieden ook zoekmachines aan waar u een specifieke norm kunt zoeken op trefwoord, referentie, titel en/of activiteitensector:

- ◇ **CEN and CENELEC:** <https://standards.cencenelec.eu/dyn/www/f?p=CEN:105::RESET>

- ◇ **ETSI:** <https://www.etsi.org/standards#Pre-defined%20Collections>
- ◇ **ISO:** <https://www.iso.org/obp>
- ◇ **IEC:** <https://www.iec.ch/dyn/www/f?p=103:105:0>

Elke nationale normalisatieorganisatie heeft normaal gesproken ook een lijst van bestaande nationale normalisatiecommissies en een elektronische zoekmachine op de website staan. Vaak is er ook informatie over de norm beschikbaar (b.v. abstract, toepassingsgebied, index). Alle Europese en internationale normen zijn ook op nationaal niveau te vinden. Europese normen worden eenvoudigweg voorafgegaan door de letters "EN".

NEN Connect biedt MKB NL toegang tot een wereldwijde database aan normen en standaarden:

https://connect.nen.nl/Portal?gclid=Cj0KCQiAkZKNBhDiARIsAPsk0WiaUfjbskqZ3FnyletIvU12tjB9jJGXuQAdIH0IF-N_2TpLqE1gy-QaAmbWEALw_wcB

Zoeken naar **de tekst van een norm**

ETSI-normen zijn gratis beschikbaar op de website van het instituut

Europese normen die door CEN en CENELEC zijn ontwikkeld, worden alleen verkocht door hun leden, de nationale normalisatieorganisaties. CEN en CENELEC verkopen niet rechtstreeks normen. De prijzen van de standaarden variëren naar gelang van het lid waarbij zij worden gekocht.

Internationale normen kunnen worden verkregen via de nationale normalisatieorganisaties, maar het is ook mogelijk om ze rechtstreeks aan te schaffen via de ISO (<https://www.iso.org/store.html>) en IEC (<https://webstore.iec.ch/>).

NB: standaarden zijn beschermd door auteursrechten en het is verboden ze te kopiëren voor verdere distributie of commercieel gebruik.

mkb **helpdesks**

◇ **CEN-CENELEC mkb Helpdesk**

Dit is het one-stop service point voor Europese mkb's die meer willen weten over en willen bijdragen tot Europese normalisatie.

<https://www.cencenelec.eu/sme/Helpdesk/Pages/default.aspx>

◇ **mkb-gedeelte op de website van ETSI**

In deze rubriek vindt u informatie over de voordelen voor mkb-leden en een specifiek contactpunt.

<https://www.etsi.org/membership/sme>

◇ **Nationale mkb-helpdesks**

CEN en CENELEC hebben een netwerk van nationale helpdesks voor mkb's opgezet die mkb's rechtstreeks per e-mail of telefoon in de nationale taal ondersteuning bieden.

<https://www.cencenelec.eu/get-involved/small-and-medium-enterprises-smes/smes-and-standards/local-support-for-smes/>

De meeste nationale normalisatieorganisaties bieden ook nationale mkb-toolboxen of webpagina's specifiek voor mkb's. Raadpleeg de website van uw NNO en ga na welke ondersteuning deze aan mkb's biedt.

Jacques de Lalaingstraat 4
B-1040 Brussel
+32 (0)2 285 07 27
info@sbs-sme.eu

Transparantieregister 653009713663-08

 @SBS_SME

www.sbs-sme.eu

Met de steun van
MKB Nederland

Medegefinancierd door de Europese Commissie en de lidstaten van de EVA